

Сталість в експлуатації ресурсів

Лекція 5

Зміст

1. Загальна характеристика концепції сталого розвитку у сфері ресурсоспоживання суб'єктами індустрії гостинності.
2. Проблеми імплементації концепції сталого розвитку в експлуатацію ресурсів суб'єктами готельно-ресторанного бізнесу.

1. Загальна характеристика концепції сталого розвитку у сфері ресурсоспоживання суб'єктами індустрії гостинності.

Концепція сталого розвитку (SD) у готельно-ресторанному бізнесі (ГРБ) пов'язана з обмеженням негативного впливу цієї галузі економіки на природне і соціальне середовище, збільшенням її користі для сучасного та запобіганням зменшенню можливості майбутніх поколінь задовольняти власні потреби.

Тривалий час взаємозв'язок ГРБ і навколишнього середовища розглядався як симбіотичний, тобто ГРБ зберігає високу якість середовища, а середовище, з огляду на пасивний вплив ГРБ, має значну здатність до відновлення і збереження.

Масовий характер, структурно-просторова диверсифікація індустрії гостинності в другій половині ХХ ст. виявляє незбалансованість її зв'язку з навколишнім середовищем.

Індустрія гостинності стала засобом проникнення на малоосвоєні природні території (Антарктида, Гімалаї, Нова Гвінея та ін.), головним чинником розвитку екологічних проблем, значного антропогенного навантаження та знищення соціокультурних об'єктів (Анкор, Мачу-Пікчу, античні пам'ятки Греції й Італії тощо), до яких свого часу частково або цілком обмежували доступ туристів.

Прокладання туристичних маршрутів до атрактивних об'єктів і території зумовило розвиток транспортної інфраструктури, будівництво закладів рекреації, гостинності, об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури, посилення урбанізаційних процесів.

Отже, ГРБ задекларував себе головним чинником екологічних проблем, знищення ресурсів, від яких він залежить.

Сьогодні **концепція сталого розвитку ГРБ** передбачає зосередження уваги на розумінні його екологічних наслідків і виробленні більш стійких форм його розвитку для збереження базових природних і соціокультурних ресурсів навколишнього середовища.

Серед галузей індустрії гостинності істотно впливає на навколишнє середовище ГРБ. Ця сфера споживає значну кількість енергії, води, хімічних засобів, продукує значний обсяг побутових відходів.

Несприятливий вплив на навколишнє середовище збільшується і поглиблюється. Готельні підприємства постійно покращують комфорт проживання гостей, а отже, змушені використовувати прогресивні інновації в різних функціональних системах.

Ступінь та різноманітність екологічних наслідків впливу готельних закладів просторово диференційовані. Наслідки впливу зумовлені розташуванням, типом, розвитком екологічної стратегії, менеджментом закладу розміщення.

Масштаб екологічних наслідків впливу закладів гостинності зумовлений їхнім типом (туристичні готелі, SPA-готелі, еко-готелі тощо), а отже, видом і формою туризму.

Наслідки впливу на навколишнє середовище розосереджених серед природних атракцій закладів розміщення значно більші.

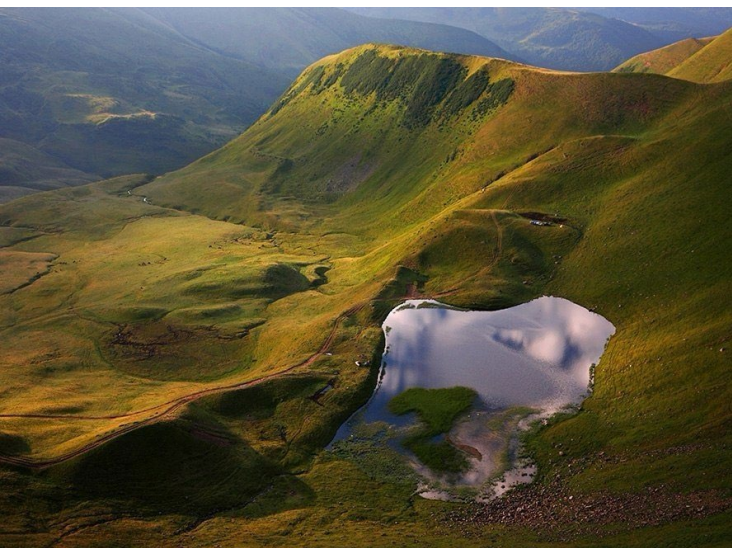
Такі підприємства частково або зовсім не утилізують відходи, використовують для палива деревину з навколишнього середовища, скидають неочищені каналізаційні стоки в річки, розвивають серед додаткових послуг такі, що зорієнтовані на активне використання навколишнього середовища (альпінізм, гірські лижі, рафтинг, джипінг, полювання й ін.).

Наприклад, зазнали значного знищення внаслідок використання деревини для будівництва і палива, нагромадження сміття, забруднення гірських рік вздовж маршрутів і базових містечок, сформованих здебільшого з готелів, притулків, природні ландшафти гімалайської частини Непалу.

Подібна ситуація в Карпатах, де збудовано гірськолижні, мисливські бази. Наслідки впливу готельно-ресторанної індустрії на навколишнє середовище часткові в містах – великих туристичних центрах, де виявити їх важко, впливають також суб'єкти іншого профілю діяльності (промислові, транспортні, будівельні й ін.), жителі міст.

Характер і наслідки впливу інфраструктури гостинності зумовлені розташуванням об'єкта природного або соціокультурного інтересу.

Значно меншого негативного навантаження завдають об'єкти з вищим рівнем соціокультурної організації. Такі об'єкти забезпечують ефективне перебування відвідувачів, підтримують належний рівень комфорту і водночас організують структури з обмеження негативного впливу на навколишнє середовище. Окрім утилізації продуктів діяльності, обмежують вплив на навколишню територію лімітацією рекреаційно-туристичної діяльності (буферні лісопаркові зони, природоохоронні території, контроль за станом окремих природних об'єктів тощо).

Більшість готелів, насамперед з активним використанням природних ресурсів навколишньої території (курортні готелі, туристичні готелі, туристичні притулки), посилено впливають на екосистеми впродовж певної частини року, в інші сезони можливе її відновлення.

Отже, вплив має тимчасовий характер і збігається з туристичним сезоном (гірськолижний, пляжний, альпінізму) або довгостроковий, з незворотними екологічними змінами – зникненням окремих видів органічного світу або загалом біоценозів.

Важлива для закладів гостинності риса відносин із навколишнім середовищем – технологічна. Готельні заклади здебільшого забезпечують безперервний режим функціонування за середнього завантаження 60–80%, особливо високотехнологічні заклади, які використовують значно більше ресурсів.

Незважаючи на застосування новітніх технологій, спеціальне обладнання щодо економії енергії, води, хімічних засобів, засобів гігієни, продуктів харчування й інших ресурсів, їх використання залишається значним.

2. Проблеми імплементації концепції сталого розвитку в експлуатацію ресурсів суб'єктами готельно-ресторанного бізнесу.

Проблема сталого розвитку закладів гостинності не лише в значних обсягах використання ресурсів, готельні підприємства серед компаній сервісного профілю створюють найбільше відходів. Кількість відходів збільшується з підвищенням рівня комфорту (категорії) закладу розміщення.

Наприклад, у п'ятизіркових готелях через кожні декілька років у номерах оновлюється інтер'єр, поновлюються елементи технічних систем, у поточній роботі значні витрати на прибирання, прання (постільна білизна, рушники замінюються щоденно), електроенергію (обов'язкове кондиціонування повітря, цілодобове освітлення приміщень загального користування, робота побутової техніки та ін.).

Створення інфраструктури з розміщення (будівництво готелів, туристичних баз, шале, котеджів тощо), облаштування навколишньої території – гірськолижними трасами в горах, гольф-полями на рівнинах, паркінгами й іншими об'єктами, зумовлює вирубування лісів, знищення лук, суттєво змінився екологічний баланс, зросли ризики зсувів, паводків, снігових лавин.

У більш локалізованих обсягах біля розташованих серед природних атракцій закладів розміщення витоштуванням знищується рослинний покрив, змінюється структура ґрунту, з'являються стежки, колії від проїзду транспортних засобів, вздовж яких розвивається

Інфраструктура закладів розміщення серед природних ландшафтів зменшує видову розмаїтість органічного світу, зникають рідкісні реліктові, ендемічні представники біоценозів. Значної шкоди завдає забруднення побутовими відходами, джерелом якого є місце найтривалішого перебування туристів – заклади розміщення.

Проблема забруднення навколишнього середовища побутовим сміттям особливо актуальна для закладів готельного типу, відокремлено розташованих у важкодоступних місцях, що спричинює безконтрольне порушення правил поводження з відходами.

Тверде побутове сміття стихійно складається в непристосованих для цього місцях із недотриманням екологічних норм утилізації. Локальні сміттєзвалища поляризують масштаби проблеми забруднення розвіюванням сміття вітром, потрапляння в поверхневі і підземні води. Особливо загострюється ця проблема на унікальних природоохоронних і рекреаційних територіях.

Багатоаспектний екологічний вплив закладів гостинності на навколишнє середовище пов'язують із забрудненням вод. Готельні заклади завжди тяжіють до води. Курортні готелі зосереджуються на сваях над водою (Сейшели, Фіджі, Перська затока й ін.), у межах пляжної зони або на відстані від водойми, у багатьох країнах популярні хаусботи (Індія, Канада, Австралія й ін.), круїзні морські лайнери – які майже всі відходи скидають у воду.

Скидають неочищеними каналізаційні води та тверді побутові відходи у водойми більшість закладів гостинності, розташованих на відстані від водойм.

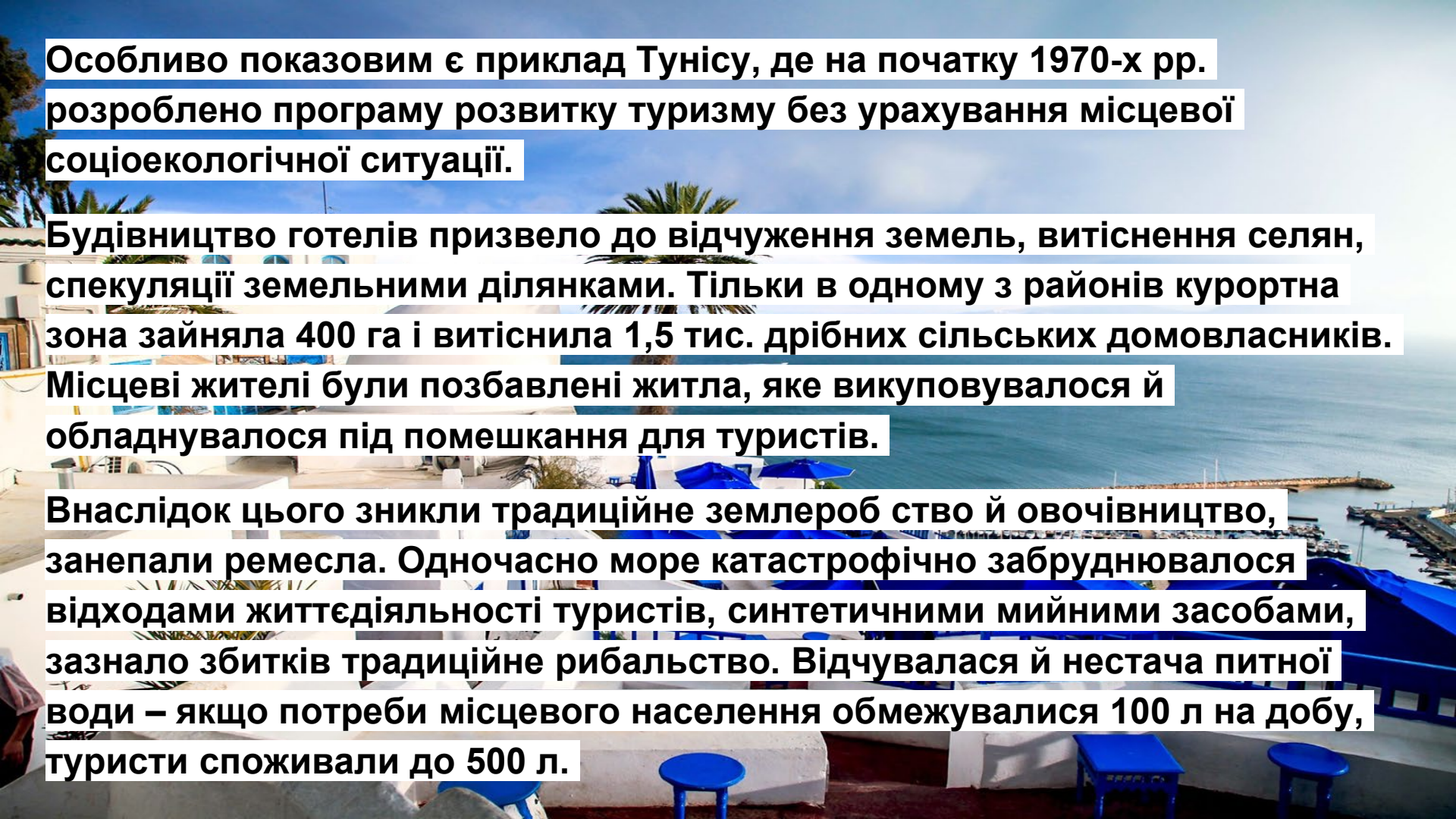
Забруднення води найбільш характерне для приморських курортних територій із масовим напливом рекреантів, де туризм розвивається швидше за місцеву інфраструктуру. Значне забруднення прибережних вод характерне для регіонів ізраїльського, іспанського Середземномор'я, болгарського, українського Чорномор'я, прибережних вод Флориди. Зношеність очисних споруд, зокрема в Одесі й інших містах узбережжя Чорного й Азовського морів, спричиняє періодичне закриття пляжів.

An aerial photograph of a modern hotel complex. On the left, a tall building with a glass facade and balconies is visible. In the center, there is a large, irregularly shaped swimming pool with blue water. The pool is surrounded by a deck area with many blue lounge chairs and white umbrellas. In the background, a beach area with more lounge chairs and a sign that says "KAYAK BEACH" is visible. The sea is in the distance under a clear sky.

Окрім забруднення води, заклади розміщення погіршують стан повітря, є джерелом локального шумового та світлового забруднення. Хімічне забруднення повітря характерне для всіх закладів розміщення, проте найбільше з автономним генеруванням електричного струму, виробництвом тепла.

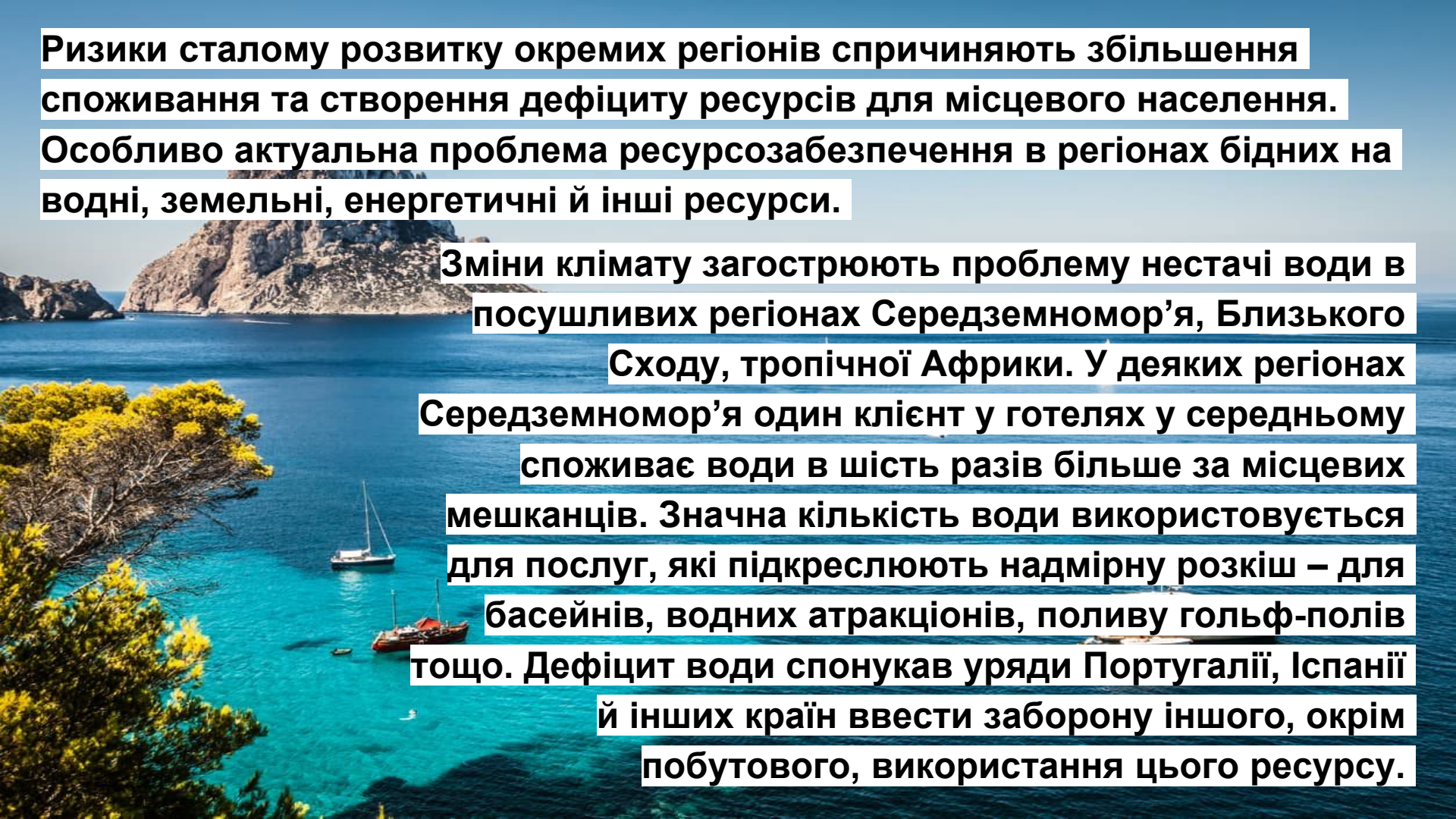
Доволі частою причиною руйнування довкілля стає освоєння курортної зони, спорудження інфраструктури для відпочинку. Масове будівництво готелів на бельгійському узбережжі Ла-Маншу в Остенде, довжиною 62 км, зумовило необхідність зведення в морі додаткових захисних дамб, які порушили природну рівновагу й спричинили різке зменшення піску на пляжі.

Особливо показовим є приклад Тунісу, де на початку 1970-х рр. розроблено програму розвитку туризму без урахування місцевої соціоекологічної ситуації.

Будівництво готелів призвело до відчуження земель, витіснення селян, спекуляції земельними ділянками. Тільки в одному з районів курортна зона зайняла 400 га і витіснила 1,5 тис. дрібних сільських домовласників. Місцеві жителі були позбавлені житла, яке викупувалося й обладнувалося під помешкання для туристів.

Внаслідок цього зникли традиційне землеробство й овочівництво, занепали ремесла. Одночасно море катастрофічно забруднювалося відходами життєдіяльності туристів, синтетичними мийними засобами, зазнало збитків традиційне рибальство. Відчувалася й нестача питної води – якщо потреби місцевого населення обмежувалися 100 л на добу, туристи споживали до 500 л.

Ризики сталому розвитку окремих регіонів спричиняють збільшення споживання та створення дефіциту ресурсів для місцевого населення. Особливо актуальна проблема ресурсозабезпечення в регіонах бідних на водні, земельні, енергетичні й інші ресурси.

Зміни клімату загострюють проблему нестачі води в посушливих регіонах Середземномор'я, Близького Сходу, тропічної Африки. У деяких регіонах Середземномор'я один клієнт у готелях у середньому споживає води в шість разів більше за місцевих мешканців. Значна кількість води використовується для послуг, які підкреслюють надмірну розкіш – для басейнів, водних атракціонів, поливу гольф-полів тощо. Дефіцит води спонукав уряди Португалії, Іспанії й інших країн ввести заборону іншого, окрім побутового, використання цього ресурсу.

Заклади гостинності також виснажують місцеві ресурси палива, електроенергії, будівельних матеріалів. Для будівництва готелів у приморських рекреаційних зонах часто використовується пісок із пляжів, у горах – галька із річкового дна.

Актуальна проблема погіршення екологічної ситуації в українських Карпатах – знищення природних ландшафтів внаслідок інтенсивної забудови приватними об'єктами сезонного використання – котеджами, дачами, об'єктами комерційного розміщення туристів – турбазами, готелями та ін. Ці об'єкти використовуються впродовж 2–3 місяців на рік, і більшість суттєво не впливає на місцеву економіку. Зміна природної території, на якій вони розташовані, знижує її інвестиційну привабливість, втрачається економічна вигода через відсутність високоефективного використання території.

Адміністрації місцевих громад надають можливість придбати рекреаційно цінну нерухомість із надією поповнити місцевий бюджет і втрачають водночас можливість отримання довгострокової вигоди.

Сталий розвиток малоосвоєних рекреаційно цінних територій необхідно обґрунтовувати згідно з єдиною регіональною туристичною політикою, в якій важливим складником має бути екологічне обґрунтування, розвиток соціальної і побутової інфраструктури.

Недоліком розвитку індустрії гостинності є також неадекватний розподіл отриманих доходів між інвесторами і місцевими громадами. У результаті діяльності компаній збагачується вузьке коло і так достатньо багатих осіб.

Будівництво готельних закладів часто здійснюється всупереч інтересам місцевих громад, у процесі економічної активності підприємств, місцеві жителі не отримують належної вигоди.

Задіяні в роботі підприємств працівники отримують невисоку заробітну плату, поглиблюється соціальне розшарування, виникає невдоволення і налаштування місцевої громади проти розвитку готельного бізнесу.

Дякую за увагу!

